

Finanssivalvonnan pakotemonitorointia koskevan teema- arvion julkinen yhteenveto

29.1.2026

Pakotemonitorointia koskeva teema-arvio

Pakotemonitorointi (sanctions screening) on tärkeä hallintakeino pakotteiden noudattamisen varmistamisessa ja keskeinen työkalu pakotteiden kohteena olevien tahojen havaitsemisessa. Vuoden 2025 aikana Finanssivalvonta on selvittänyt, kuinka hyvin luottolaitosten ja maksupalveluntarjoajien käyttämät pakotemonitorointijärjestelmät toimivat ja kuinka tehokkaita ne ovat.

Rahanpesulain 3 luvun 16 § edellyttää, että ilmoitusvelvollisella on oltava osana asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat

- toimintaperiaatteet
- menettelytavat ja
- sisäinen valvonta

sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa YK:n ja EU:n asettamisesta pakotteista sekä kansallisista jäädyttämisspäätöksistä.

Lisäksi Finanssivalvonnan määräyksissä ja ohjeissa 4/2023 on annettu yksityiskohtaisempia vaatimuksia Finanssivalvonnan valvottaville.

Teema-arvio

Teema-arvion tavoitteena oli selvittää, miten hyvin luottolaitokset ja maksupalveluntarjoajat havaitsevat pakoteluetteloissa nimetyt tahot omista pakotemonitorointijärjestelmissään (osumatarkkuus). Tavoitteena oli myös kartoittaa pakotemonitorointiprosessin muita tekijöitä, kuten esimerkiksi ulkoistamista, testausta ja resursseja.

Teema-arvioon osallistui 17 luottolaitosta ja maksupalveluntarjoajaa, ja se toteutettiin testaamalla yhtiöiden pakotemonitoroinnissa käyttämiä järjestelmiä sekä Finanssivalvonnan laatimalla kyselyllä.

Pakotemonitorointijärjestelmien testaus suoritettiin yhtiöiden omista testiympäristöissä, joiden tuli vastata tuotannossa olevaa järjestelmää. Tarkoituksena oli selvittää järjestelmien osumatarkkuutta ja tehokkuutta niiden parametrien ja asetusten perusteella, jotka kullakin pankilla oli käytössään testin ajankohtana.

Testi sisälsi kaksi aineistoa. Ensimmäisessä nimet olivat juuri siinä kirjoitusasussa kuin ne ovat virallisissa pakoteluetteloissa. Toisessa aineistossa pakoteluettelossa olevia nimiä oli muunneltu, esimerkiksi poistamalla nimestä kirjain, korvaamalla kirjain toisella kirjaimella tai muuttamalla listatun henkilön syntymäaika. Testiaineistot sisälsivät YK:n ja EU:n pakoteluetteloissa sekä kansallisia jäädyttämisspäätöksiä koskevassa luettelossa (ns. KRP-lista) olevia nimiä. Testi tehtiin ilman todellisia asiakkaita tai maksuja.

Lisäksi Finanssivalvonnan kysely sisälsi yhteensä 48 kysymystä, jotka jakaantuivat seuraaviin osaluiseihin:

- yhtiöiden tarjoamat maksuliikenteeseen liittyvät tuotteet ja palvelut
- pakotemonitoroinnin järjestelmät

- pakoteluettelot
- testaaminen
- resurssit ja
- toimintahäiriöt.

Kyselyn oli tarkoitus parantaa erityisesti Finanssivalvonnan ymmärrystä valvottavien pakotemonitorointiin vaikuttavista taustatekijöistä. Kyselyllä pyrittiin myös havaitsemaan tekijöitä, joilla voi olla vaikutusta yhtiöiden pakoteriskiin.

Valvottavien järjestelmät havaitsevat hyvin pakotelistalla olevat nimet

Testin perusteella suurimmalla osalla valvottavista järjestelmät havaitsevat hyvin pakoteluettelossa olevat nimet asiakaskannan ja maksujen pakotemonitoroinnissa silloin, kun nimet ovat juuri siinä kirjoitusasussa kuin ne virallisissa pakoteluetteloissa on esitetty. Tulosten perusteella neljän yhtiön järjestelmät havaitsivat pakoteluettelossa olevat nimet heikosti.

Kun tulokset jaoteltiin pakoteluetteloittain, niin havaittiin, että kahdeksan yhtiön järjestelmät havaitsevat heikosti tai eivät lainkaan kansallisia jäädyttämispäätöksiä koskevassa luettelossa (ns. KRP-lista) olevia nimiä¹. Puutteet liittyivät asiakaskannan pakotemonitorointijärjestelmiin, maksujen pakotemonitorointijärjestelmiin tai molempiin.

Usealla valvottavalla tulokset olivat heikot nimimuutoksia sisältäneessä testissä

Muunnellun testiaineiston osalta tulokset heikkenivät usealla yhtiöllä merkittävästi. Asiakaskannan pakotemonitoroinnissa seitsemällä yhtiöllä tulokset olivat Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan hyvät. Maksujen pakotemonitoroinnissa tulokset olivat Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan hyvät viidellä yhtiöllä. Näin ollen enemmistöllä teema-arvioon osallistuneista yhtiöistä on parannettavaa sen osalta, miten järjestelmät havaitsevat pakotteiden kohteena olevat tahot, kun nimen kirjoitusasu ei ole täysin identtinen pakoteluettelossa olevan nimen kanssa.

Riskinä on, että pakotemonitorointijärjestelmiä voidaan kiertää, jos yhtiöiden järjestelmät eivät havaitse pieniä eroja nimen kirjoitusasussa. Järjestelmien jatkuvalla kehittämisellä ja säännöllisellä testaamisella on mahdollista varmistaa, että järjestelmät havaitsevat pakoteluettelossa olevat tahot myös silloin, kun kirjoitusasu ei vastaa 100-prosenttisesti pakoteluettelossa olevaa nimeä.

Muut huomiot koskien pakotemonitorointia – uudet pakoteluettelot viipymättä pakotemonitorointiin

Kyselyssä 8 kahdeksan yhtiötä ilmoitti päivittävänsä pakoteluettelot 24 tunnin kuluessa. Riski siitä, että pakotteiden kohteeksi joutunut taho siirtää varoja ja pyrkii välttämään niiden jäädytyksen, on Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan tavallisesti suurimmillaan heti pakotelistauksen julkistamisen jälkeen. Lisäksi velvoite noudattaa EU:n asettamia pakotteita astuu voimaan siitä hetkestä, kun ne ovat julkaistu EU:n virallisessa lehdessä. Finanssivalvonta katsoo, että näiden valvottavien

¹ KRP-listan pienen koon takia, testiaineisto sisälsi vain 9 nimeä KRP-listalta. Tämän takia puutteilla ei ollut yhtä suurta vaikutusta yhtiöiden kokonaistulokseen.

toimintaan liittyy riski siitä, että ne voivat rikkoa pakotesäätelyn velvoitteita jäädyttää pakotteiden kohteena olevan tahon varat ja taloudelliset resurssit, mikäli uusien pakoteluetteloiden päivityksessä on 24 tunnin viive.

Pikasiirtoja tarjoavien maksupalveluntarjoajien tulee huomioida myös EU:n pikamaksuasetuksen² velvoite siitä, että maksupalveluntarjoajien on tarkistettava, onko niiden maksupalvelunkäyttäjien joukossa kohdennettujen taloudellisten rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevia henkilöitä tai yhteisöjä. Kyseiset tarkistukset on tehtävä välittömästi sen jälkeen, kun uudet kohdennetut taloudelliset rajoittavat toimenpiteet ovat tulleet voimaan, ja välittömästi tällaisten kohdennettujen taloudellisten rajoittavien toimenpiteiden muutosten voimaantulon jälkeen ja vähintään kerran jokaisena kalenteripäivänä.

Yhtiöiden käyttämät resurssit pakotemonitorointijärjestelmien ylläpitoon, pakoteluetteloiden hallintaan sekä pakotehälytysten käsittelyyn vaihtelivat yhtiöiden välillä merkittävästi. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan pakotemonitorointiin liittyvien järjestelmien ylläpito edellyttää järjestelmien säännöllistä testaamista sekä päivittämistä. Vähäiset resurssit voivat johtaa tilanteeseen, jossa järjestelmien ylläpito kärsii ja järjestelmien tehokas toiminta vaarantuu. Tällöin riskinä on, että yhtiö ei pysty havaitsemaan asiakaskannastaan tai maksuliikenteestään pakotteiden kohteena olevia tahoja.

Lisäksi kyselyn perusteella Finanssivalvonta havaitsi, että yli puolet teema-arvioon osallistuneista yhtiöistä oli ulkoistanut pakotemonitorointijärjestelmien ylläpidon ulkopuoliselle palveluntarjoajalle. Pakotemonitorointijärjestelmien testiin osallistuneista yhtiöistä niillä, jotka olivat ulkoistaneet järjestelmänsä ylläpidon palveluntarjoajalle, osumatarkkuus sekä täsmällisen pakoteluettelon että muunnellun testiaineiston osalta oli heikompi kuin niillä yhtiöillä, jotka eivät olleet ulkoistaneet näitä toimintoja.

Finanssivalvonnan arvion mukaan teema-arvion havaintojen kokonaismerkittävyys oli huomattava (3)³.

Finanssivalvonnan vaatimukset ja suositukset

1. Finanssivalvonta edellyttää, että valvottavan on järjestettävä pakotemonitorointi siten, että valvottava:
  - kykenee havaitsemaan pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten kohteena olevat tahot ja
  - tarvittaessa kieltäytymään palvelun tai liiketoimen suorittamisesta taikka

² Euroopan parlamentin ja Neuvoston asetus (EU) 886/2024 artikla 5 d.

³ Havainnot luokitellaan niiden merkityksen mukaisesti neljään luokkaan:

1 = vähäinen merkitys

2 = kohtalainen merkitys

3 = suuri merkitys

4 = erittäin suuri merkitys

- jäädyttämään kyseisten tahojen varat⁴.
2. Finanssivalvonta edellyttää, että valvottavien pakotemonitorointi sisältää myös kansallisia jäädyttämispäätöksiä koskevan luettelon (KRP-lista).
  3. Finanssivalvonta edellyttää, että pakotemonitoroinnissa käytettävien pakoteluetteloiden on oltava ajantasaiset. Valvottavien tulee kiinnittää huomiota pakoteluetteloiden päivitysnopeuteen, sillä uudet ja päivitettyt pakoteluettelot astuvat voimaan heti, kun ne ovat julkaistu EU:n virallisessa lehdessä. Viivästykset pakoteluetteloiden päivityksessä voivat aiheuttaa riskin valvottavalle, että se rikkoo pakotesääntelyn velvoitteita jäädyttää pakotteiden kohteena olevan tahon varat ja taloudelliset resurssit. Lisäksi pikasiirtoja tarjoavien maksupalveluntarjoajien tulee huomioida pikamaksuasetuksen mukaiset vaatimukset päivittää pakoteluettelot välittömästi, kun uudet pakotteet ovat tulleet voimaan, ja välittömästi kun pakotteita on muutettu.
  4. Finanssivalvonta suosittaa kaikkia valvottavia varmistamaan, että pakotemonitoroinnissa käytettävät järjestelmät toimivat tarkoitetulla tavalla, sekä testaamaan myös järjestelmien osumatarkkuutta.
  5. Finanssivalvonta suosittaa myös valvottavia varmistamaan, että pakotemonitorointijärjestelmät havaitsevat pakoteluettelossa olevat tahot mahdollisimman tehokkaasti, vaikka nimen kirjoitusasu eroaisi hieman pakoteluettelossa olevasta nimestä.
  6. Finanssivalvonta suosittaa kaikkia valvottavia varmistamaan, että niillä on riittävät resurssit pakotemonitorointijärjestelmien, pakoteluetteloiden hallintaan ja pakotehälytysten käsittelyä varten.
  7. Finanssivalvonta suosittaa niitä valvottavia, jotka ovat ulkoistaneet pakotemonitorointijärjestelmien ylläpidon ulkopuoliselle palveluntarjoajalle, varmistamaan, että valvottavalla on tarvittavat ja ajantasaiset tiedot järjestelmien ulkoistamisesta. Finanssivalvonta muistuttaa, että vastuu järjestelmien toimivuudesta pysyy valvottavalla.

Finanssivalvonta antaa teema-arvioon osallistuneille yhtiöille yhtiökohtaiset palautteet ja seuraa korjaavien toimenpiteiden edistymistä.

⁴ MOK 4/2023 luvun 7.1 kohta 4